

BCK-001-001533

Seat No. _____

B. A. (Sem. V) (CBCS) Examination

August - 2021

Sanskrit : Paper-15

(Sanskrit Language & Literature)

(Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001533

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- १ (अ) नीचे आपेक्ष इकरो वांशी तेनी नीचे आपेक्षा प्रश्नोना उत्तर संस्कृतभां लभो. ७
- 1 (a) Read following passages and write answer in sanskrit 7
to the questions given below it :
- यदा सिकन्दरः भारतम् आगच्छत् तदा तस्य मेलनम् ऐकेन तपस्विना सह अभवत् । तपस्वी तं दृष्ट्वा अहसत् । सिकन्दरः कृद्धो भूत्वा तपस्विनम् अवदत् – भवान् इयानीं मृत्योः हस्ते अस्ति । मम नाम सिकन्दरः अस्ति । अहं सर्वं विश्वम् अजयम् । तपस्वी एतत् श्रुत्वा उच्चैः हसितु आरभते अवदत् च अहं तु भवन्तं मरुस्थले पिपासाया पीडितः अस्ति, परमत्र कुत्रापि जलं नास्ति । तत्र यदि कोऽपि भवते जलभरितम् एकं चषकं ददाति तदा भवादृशाय विश्वविजयिने तस्य मूल्यं किं भविष्यति ? सः उक्तवान् – अहं तस्मै राज्यस्य अर्धं दास्यामि । यदि स एतावता मूल्येन न ददाति तदा ? स पुनः उक्तवान् – अहं सम्पूर्णं राज्यं दास्यामि । तपस्वी अकथयत् – इदानीं चिन्तयतु भवान्, सम्पूर्णराज्यस्य भवतः मूल्यं केवलं जलस्य एकः चषकः अस्ति, तदपि भवान् गर्वेण मत्तः अस्ति । एतत् श्रुत्वा सिकन्दरस्य गर्वः गलितो जातः ।
- (१) सिकन्दरः कुत्र आगच्छत् ?
- (२) सिकन्दरं दृष्ट्वा कः अहसत् ?
- (३) कुत्र जलं न भवेत् ?
- (४) तपस्वी किं अवदत् ?
- (५) सिकन्दरस्य गर्वः कथं गलितो जातः ?
- (अ) नीचे आपेक्ष पत्रविषयने अनुलक्षीने संस्कृतभां पत्र लभो : (कोईपक्ष ओक) ७
- (b) Write a letter in Sanskrit on any one of the following : 7
- (१) छात्रः स्व भगिन्याः विवाहप्रसंगे स्वगृहं गच्छति ।
पुनरागमने विलम्बः भविष्यति । अत्रः अवकाश
विलंबनार्थं स्वस्य अध्यापकाय पत्रं लिखति ।
- (२) छात्रालयस्थ भार्गव महाविद्यालयस्य वक्तृत्वस्पर्धायां प्रथमक्रमांक प्राप्तवान्
तद विज्ञापयितुं स्वपितरम् एकं पत्रं लिखति ।

- ૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો : ૧૪
- ૨ Write an essay in Sanskrit on any one of the following : 14
- (૧) ઉદ્યમેન હિ સિધ્યન્તિ કાર્યાણિ ન મનોરથૈઃ ।
- (૨) ગીતા સુગીતા કર્તવ્યાઃ ।
- (૩) પરોપકારઃ ।
- (૪) યત્ર નાર્યસ્તુ પૂજ્યન્તે રમન્તે તત્ર દેવતાઃ ।
- ૩ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો : ૭
- ૩ (a) Translate any one of the following passages : 7
- (૧) સંસ્કૃતસાહિત્યે ભારતવર્ષસ્ય ગૌરવં સ્થાને સ્થાને વર્ણિતમ્ । ણ્ણાઃ તુ કર્મભૂમિઃ । દેવાઃ અપિ અસ્ય ગીતાનિ ગાયન્તિ । ભારતીય સંસ્કૃતેઃ આધારભૂતં ગુણદ્વયમ્ અસ્તિ, ત્યાગઃ સેવા શ્ચ । વયં સંગ્રહે વિશ્વાસં ન કુર્મઃ । શ્રદ્ધા તુ ત્યાગે ંવ । સર્વેષુ મનુષ્યેષુ ંકઃ ંવ આત્મા । વિવિધજાતિષુ વિભક્તાઃ જનાઃ ભારતે નિવસન્તિ । યદિ સર્વ સ્વાર્થભાવનાયાઃ ત્યાગં કુર્યુઃ, સેવાભાવનાં સ્વીકુર્યુઃ તદા અસ્માકં દેશઃ પુનઃ સ્વપ્રાચીનં ગૌરવપદં પ્રાપ્નુયાત્ । દેશે ંક્યભાવં વર્ધયિતું શ્રીશંકરાચાર્યઃ દેશેષુ ચતુર્ણુ કોણેષુ ચત્વારિ મઠાનિ સ્થાપિતવાન્ । ંતાનિ મઠાનિ ભારતે સંસ્કૃતિચેતનાયાઃ પ્રસારમ્ અકુર્વન્ । નૂનમ્ અધ્યાત્મિકતા ંવ અસ્ય દેશસ્ય અમૂલ્યા સમ્પત્તિઃ । યદિ ંષા સમ્પત્તિઃ વિનશ્યતિ તર્હિ માનવતાયાઃ ંવ વિનાશઃ ભવિષ્યતિ ।
- (૨) અષ્ટાદશઃ પુરાણાનાં સારઃ અસ્તિ— ‘પરોપકારઃ પુણ્યાય પાપાય પરપીડનમ્’ ંતિ । પરેષામ્ પ્રાણાનામ્ ઉપકારઃ પરોપકારઃ કથ્યતે । મનુષ્યઃ સદયઃ સહૃદયઃ ભૂત્વા પ્રાણિનાં સર્વથા હિતં ચિન્તયેત્ । તે જનાઃ નૂનં ધન્યાઃ ંયે પ્રાણિનાં હિતેચ્છયા જીવનસ્ય ધનસ્ય ચ ત્યાગં કુર્વન્તિ । ઉપકૃતઃ જનઃ પ્રસન્ન સન્ ઉપકારિણં પ્રતિ હૃદયેન શુભં વાઞ્છતિ । પરોપકારેણ ન કેવલમ્ અન્યઃ જનઃ સુખી ભવતિ અપિ તુ અનેન આત્મતુષ્ટિઃ અપિ ભવતિ । લોકે ંયશઃ પ્રસરતિ પરલોકે ચ શાન્તિઃ । અતઃ અસ્માભિઃ ંથાશક્તિઃ મનસા પરોપકારઃ ંવ ચિન્તનીયઃ વિધેય ચઃ ।
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : ૭
- (b) Translate any one of the following in to Sanskrit : 7
- (૧) ભગવદ્ગીતા મહાભારતનો જ એક ભાગ છે. પરંતુ તે તેની રીતે સમ્પૂર્ણ છે. તેમાં ૭૦૦ શ્લોકો છે. વિલહેલ્મ વોન હમબોલ્ડે તેને વિશ્વનું સુંદર અને સાચું તત્વજ્ઞાનીય ગીત કહ્યું છે. તેણે ંક્ત ભારતના લોકોને જ નહીં, પરંતુ વિશ્વના તત્વજ્ઞાનને ંહનારાઓને પ્રભાવિત કર્યા છે. દરેક વ્યક્તિ તેના તત્વજ્ઞાનને વિચારે છે અને તેનું પોતાની રીતે અર્થઘટન કરે છે. મુશ્કેલીના સમયે તેઓ મહાભારતમાં આવેલ આ તત્વજ્ઞાન તરફ વળે છે અને તેમની મુશ્કેલીઓનું સમાધાન મેળવવા પ્રયત્ન કરે છે.

- (1) The Bhagavad Gita is a part of the Mahabharat; but it is complete in itself. It has 700 verses. Wilhem won Hum bolat has describe it as the most beautiful and true philosophical song of world. It has influenced not only the people of India but also philosophy lovers all over the world. Every one thinks about its philosophy and interprets it in his own way. At time of crisis, they always turn towards its philosophy and try to get solution of their difficulties.
- (૨) યાત્રા હિંદુ ધર્મમાં અને અન્ય ભારતીય ધર્મોમાં, મહત્વનું સ્થાન ધરાવે છે. સામાન્ય રીતે યાત્રાનો અર્થ છે, મહાભારત અને રામાયણ જેવા ધાર્મિક ગ્રંથોમાં વર્ણવેલાં પવિત્ર ધાર્મિક સ્થળો જેવા કે મંદિરો, નદીઓ, પર્વતો, ગામો વગેરેની મુલાકાત લઈ પૂજા, દર્શન, ઉપાસના વગેરે ધાર્મિક કાર્ય કરવા તીર્થ-યાત્રા સામાન્યપણે પવિત્ર સ્થળોની મુલાકાતને કહે છે. મોટેભાગે એ યાત્રા સંઘમાં, એટલે કે સમૂહમાં કરવામાં આવે છે. અગાઉ ઘણા શ્રદ્ધાળુઓ ઉઘાડા પગે ચાલીને યાત્રા કરવાને જ ફળદાયી ગણાવતા હાલ જોકે વાહનવ્યવહારનો ઉપયોગ કરવામાં કશો વાંધો ગણાતો નથી.
- (2) Yatra in Hinduism and other Indian religions, generally means a pilgrimage to holy places such as confluences of sacred rivers, places associated with Hindu epics such as the Mahabharata and Ramayana and other sacred pilgrimage sites. Tirth-yatra refers to a pilgrimage to a holy site and is generally undertaken in groups. A yatri is supposed to do yatra barefoot in past. without vehicles, barefoot yatra to get the benefit of the yatra. At present these rules are not followed.

- ૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડનું ભાષાંતર કરો : ૭
- 4 (a) Translate any two of the following passages : 7
- (૧) एवं समतिक्रामत्सु दिवसेषु राजा चन्द्रापीडस्य यौवराज्याभिषेकं चिकीर्षः प्रतीहारानुपकरणसंभार संग्रहार्थमादिदेश । समुपस्थितयौवराज्याभिषेकं च तं कदाचिदृर्शनार्थमागतमारूढ विनयमपि विनीत तरमिच्छञ्शुकनासः सविस्तरमुवाच ।
- (૨) यथा यथा चयं दीप्यते तथा तथा दीपशिखेव कज्जलमलिनमेव कर्म केवलमुद्गमति । तथा हीयं सवर्धनवारिधारा तृष्णाविषवल्लीनां व्याधिगीतिन्द्रियमृगाणां परामर्श धूमालेखा सच्चरित चित्राणां विभ्रमशय्या माहदीर्घनिद्राणां निवासजीर्णवलभी धनमद पिशाचिकानां तिमिरोद्गतिः शास्त्रदृष्टिनां पुनः पताका सर्वाविनयानाम् ।

(३) इदं एव च पुनः पुनः अभिधीयसे । विद्वासम् अपि सचेतनम् अपि महासत्त्वम् अपि अभिजातम् अपि धीरम् अपि प्रयत्नवन्तम् अपि पुरुषम् इयम् दुर्विनीता खलीकरोति लक्ष्मीः इति । सर्वथा कल्याणैः पित्रा क्रियमाणम् अनुभवतु भवान् यौवराज्याभिषेक मङ्गलम् । कुलक्रमागताम् उद्धह पूर्वपुरुषैः ऊढाम् धुरम् ।

- (अ) नीयेनाभांथी कोष्ठपक्ष भे संदर्भ सङ्घित समञ्जसो : ७
(b) Explain any two with reference to the context : 7
(१) अपरिमाणोपशमोः दारुणो लक्ष्मीपदः ।
(२) अकालकुसुमप्रसवा इव मनोहराकृतयोरपि लोकविनाश हेतवः ।
(३) अमृतसहोदरापि कटुविपाका ।
(४) विरला हि तेषामुपदेष्टारः ।

- ५ नीयेनाभांथी कोष्ठपक्ष भे विषय पर टून्कोंध लभो : १४
5 Write short-note on any Two of the following. 14
(१) बाणभट्टस्य जीवनम् ।
(२) गुरोपदेशस्य महत्त्वम् ।
(३) शुकनासोपदेशः ।
(४) बाणस्य वर्णनकला ।